

самоврядування.

Список використаних джерел

1. Климко Г.П. Основи економічної теорії. Київ : Вища школа, 1997. 743 с.
2. Колузанов К.В. Повышение эффективности сельскохозяйственного производства в Украине. Экономика АПК. 2003. № 4. С.68-72.
3. Лаврук В.В. Маркетингова концепція інноваційної політики агропромислового розвитку у конкурентному середовищі. *АгроСвіт*. 2009. № 3. С. 2-5.
4. Лаврук В.В. Венчурне інвестування інноваційної діяльності. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2012. № 1. С. 224-234.
5. Мегедін І.В. Ефективність використання земельних ресурсів у нових умовах господарювання. *Економіка АПК*. 1997. № 7. С. 40 – 45.

Лисак І.І.

*здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 193 Геодезія та землеустрій
Науковий керівник канд. с-г. наук, доцент **Потанський Ю.В.**
Подільський державний аграрно-технічний університет
Кам'янець-Подільський, Україна*

ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА АГРОВИРОБНИЦТВА В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ СВИТОГЛЯДНИХ КОНЦЕПЦІЙ

Минуле століття і початок нинішнього відзначаються кількісними позитивними зрушеннями, а саме бурхливим розвитком науки і техніки, упровадженням новітніх підходів до здійснення господарської діяльності, що однак, призводить до численних негативних наслідків, пов'язаних насамперед із розбалансуванням економічної та екологічної складових суспільного розвитку. Внаслідок цього людство зіткнулось із загрозою для свого безпечного існування.

Як відомо, екологічної безпеки економіки неможливий сталий розвиток і національна екологічна безпека будь-якої країни. Еколого-економічна безпека – це такий стан економіки та її базового природно-ресурсного потенціалу, за якого є сумісними характеристики економічної та екологічної безпеки [3].

Під екологічною безпекою розуміють стан захищеності людини і природи від впливу несприятливих екологічних факторів. Такий стан досягається тоді, коли в довкіллі формується нова система, що гармонійно поєднує природні, виробничі та соціальні системи і відповідає низці вимог, а саме:

- санітарно-гігієнічним, естетичним і матеріальним потребам людини;
- збереженню природно-ресурсного та екологічного потенціалу природних екосистем;
- підтриманню здатності біосфери в цілому до саморегуляції [1].

Виконання цих умов, особливо щодо естетичних вимог, матеріальних та духовних цінностей, нормального стану довкілля, є досить складним завданням, оскільки ці поняття – суб'єктивні. Це зумовлено як способом життя людей та особливостями місцевих умов середовища, так і певними релігійними канонами. Тому екологічну безпеку прийнято розглядати як систему дій, спрямовану на захист суспільства від загроз, спричинених стихійними лихами і техногенними катастрофами. Цей підхід є достатньо спрощеним, адже не розкриває особливостей захисту природи і взаємозв'язок екологічного стану навколишнього природного середовища з станом захищеності суспільства. Часто забруднення об'єктів довкілля може бути незначним, але при цьому існує пряма загроза здоров'ю людей або деградації природних екосистем [1; 2].

Однак дотепер відкритим залишається питання про забезпечення екологічної безпеки у процесі здійснення сільськогосподарської діяльності, тобто в агровиробництві, адже в галузевій нормативно-правовій базі не визначена система показників та критеріїв, а отже, шляхи управління та методи контролю екологобезпечної діяльності.

Висока питома вага ресурсів і енергомістких застарілих технологій, сировинний імідж експортера, відсутність екологічної свідомості та виховання – це основні причини кризового екологічного стану в Україні. Сучасна економічна діяльність ще більше поглиблює екологічні проблеми, тому існує реальна небезпека ускладнення проблем навколишнього природного середовища. Чинниками впливу економічної діяльності на навколишнє природне середовище можна вважати [2]:

1. бюджетний дефіцит, що не дає змогу в повному обсязі фінансувати галузі економіки, які відповідають за відтворення й охорону природних ресурсів;
2. неузгодженість рішень, прийнятих органами влади всіх рівнів у сфері використання природних ресурсів і забезпечення екологічної безпеки, через відсутність законодавчого розмежування їх повноважень;
3. недотримання підприємствами технологічної дисципліни;
4. зростання аварійності виробництва;
5. фінансові труднощі підприємств, що перешкоджають здійсненню природоохоронних заходів [1].

Серед багатьох напрямів і видів впливу сільського господарства на навколишнє природне середовище найбільш загальними, або такими, що спричиняють екологічні проблеми планетарного масштабу, є: збіднення видового біорізноманіття в результаті застосування монокультури; заміна природних ландшафтів агроландшафтами.

Отже, екологічна безпека агровиробництва – це використання таких методів і способів господарювання, які не призводять до розвитку негативних екологічно-небезпечних явищ в агроекосистемах або запобігають їх виникненню та забезпечують саморегуляцію і самовідновлення природного потенціалу.

Забезпечення екологічної безпеки в агровиробництві можна розглядати також як стан, що визначається ступенем відповідності екологічним нормам та нормативам земельних, водних та атмосферних ресурсів, та процес, який передбачає визначення головних завдань, інструментів та принципів.

Екологічна безпека в агровиробництві є одним із видів екологічної безпеки та одним з напрямків забезпечення глобальної та національної безпеки. Її також можна характеризувати через стан суспільних відносин у сфері виробництва, переробки, реалізації сільськогосподарської продукції, за якого забезпечується право споживача на екологічно безпечну сільськогосподарську продукцію та на навколишнє природне середовище, що досягається шляхом встановлення в чинному законодавстві вимог стосовно раціонального природокористування у сфері сільськогосподарського виробництва, заходів

забезпечення екологічної безпеки в агровиробництві та створення системи спеціально уповноважених органів державної влади для контролю за реалізацією положень законодавства.

Список використаних джерел

1. Богіра М.С. Землекористування в ринкових умовах: еколого економічний аспект: Монографія. Львів : Львівський національний аграрний університет, 2008. 225 с.
2. Екологічна безпека – важлива складова національної безпеки України. *Наука сьогодні*. 2011. № 8. С.15–16.
3. Кваша С.М. Земельні відносини в контексті моделей розвитку сільського господарства України. *Економіка АПК*. 2009. № 3. С. 54–57.

Літус А. В.
здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
спеціальності 193 Геодезія та землеустрій
Науковий керівник д-р екон. наук., доцент Лаврук В.В.
Подільський державний аграрно-технічний університет
Кам'янець-Подільський, Україна

СВІТОВИЙ ДОСВІД ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ДОСЯГНЕННЯ ЗБАЛАНСОВАНОГО РІВНЯ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

В Україні, як і в більшості пострадянських країн, проблеми впровадження вільного обігу земель, досліджено не на достатньому рівні, особливо це стосується вивчення відмінностей, що стосуються випадків із землями сільськогосподарського призначення, а особливо за умов впливу національних рис і обставин. Приклади впровадження вільного обігу земель за ринкових умов у міжнародній практиці, а особливо у розвинених країнах, свідчать про ставлення до земельних ресурсів як вичерпного ресурсу з переліку національних багатств. Усвідомлення вичерпаності природних багатств і необхідність запровадження організації господарської діяльності з позицій пріоритетності збереження навколишнього природного середовища